

Selusien koa helamu ten 1 Timoti

?Isei mutis selusien koanik?

Umen 28 mul viteni vit Pol rokol out Rom tuai ka meatin tavaeen keil amul alei kati en eim tai.✧ Ka tisien sav keil koa mul en Tus Votut ka koa mul en tus sav keil aviteni avit koakeil ten kavmen ten out Rom alokovein Pol va.

En ualien keil onen kei kur Taetas ka Timoti ka meatin sav keil. Ka navong asao en meatin keil en aelan ten out Krit, Pol ling Taetas valosil kat revi Kristin hau keil.✧ Ka navong arokol taon ten out Efeses, Pol ling Timoti valosil kat Kristin keil.✧

Ling Timoti evus, Pol mules mual en ualien onen vasao en Kristin keil en taon sav keil. Navong rokol taon ten out Pilipae en provins ten out Masedonia, Pol raengon longlongien tai keke keilu luvotini keih en umen onealu. Sakini mutis selusien koanik vakataun Timoti✧ en sua 64 AD (sua keil koa katau en avong Iesu avasi). Mutisi evus, Pol va en out Rom. Ka en out enek, meatin tavaeen keil ten out Rom avuli kat risi, ka aso risi va en eim takeih. Evus, Pol mutis leta tamun va min Timoti.

?Isei vuli selusien koanik mulamu?

Pol mutis selusien koanik va min Timoti.✧ Timoti vi meatin hau tai koa avasi en taon ten out Listra.✧ Mama onen vi Siu tai ka tata onen vi koan Gris.✧ Timoti musil kat Ahi ka lah ruai

---

✧ :: Umen 28:30-31   ✧ :: Taet 1:5   ✧ :: 1Tim 1:3   ✧ :: 1Tim 1:1
✧ :: 1Tim 1:2   ✧ :: Umen 16:1   ✧ :: Umen 16:1

ral min Pol en umen onen.✧ Mum ral min Pol en out Efeses.✧ Pol en vat Timoti houlu ka mul vise suval titan kati.✧

?Pol mutis selusien koanik vensa?

Pol en vati vassel kat Timoti usil meatin taluvosien keil – En taon ten out Efeses, meatin keil koan amul aluvos Kristin keil. Aviteni avit tounah vasi keil ten out netan tiaso.✧ Sakini avisein meatin keil avit ilokovein anien keil koan✧ ka irtetalihetei.✧ Aviteni keke meatin keil usil mengkatien keil one ka ilea aneite ten selusien suai one. Ka keil enges along kilea selusien suai one.✧

Pol en vati keke Timoti vahihisei en hihiseien keil koa mal revi – Pol viteni min Timoti vit hehuli kat demkatien onen en Iesu, hehisei en hihiseien keil koa mal, ka moulien onen emun hemal revi.✧

Pol en vati vahit kilea sakien tetahos onen pasta tai min Timoti – Pasta tai houx hekeih en moulien onen naman kei en vati valei kat meatin keil onen Ahi.✧ Heilea revi Tus Votut ka housil selusien teni,✧ ka hehi meatin tahihiseien. Rendemien onen hemal lises en meahos ka ahin keil✧ ka moulien onen hemal revi.

Pol en vati vahit kilea sakien tetahos onen metai keil ten sios min Timoti – Munak meatin tai vi elda vuo dikon ten Sios, sakien onen hemal.✧ Munak sakien onen hemal, hehati lat isen Ahi hehina nesa ka tounah keil ten Sios heloh hemal.

✧ :: Umen 16:3; 17:14; 18:5 ✧ :: Umen 19:22 ✧ :: 1Tim 1:2
 ✧ :: 1Tim 4:4 ✧ :: 1Tim 4:3 ✧ :: 1Tim 4:3 ✧ :: 1Tim 1:4-11
 ✧ :: 1Tim 3:14-16; 4:9-16; 6:20-21 ✧ :: 1Tim 1:18-19; 4:6; 4:9-12;
 6:11-16 ✧ :: 1Tim 4:13-16 ✧ :: 1Tim 5:1-2 ✧ :: 1Tim 3:1-13;
 5:17

Pol en vati vahit kilea sakien tetahos ten sios min Timoti – Metai keil ten sios ilei kat revī meatin keil one. Um hekeih keke avalei kat koakeil amesai, koakeil avi livere, ka vatina keil.✧ Navong meatin keil koa amul hae en sios ales more sakien keil one, ilea keke envatien onen Ahi vi anatin.✧

Pol en vati vahit kilea sise ten hisien – Navong romai out tas en hisien, rendemien orer en Ahi hemal ka ronavuroh kattei meatin sav.✧

Mari rendemien tai ten selusien koanik mul en 1 Timoti 4:12

Konamaentei meatin keil analei vinik ven kovi meatin hau tai. !Vuo! Kihi metai tai en sakien keil onom en meten koakeil akur demkatien: en selusien onom ka en ualien onom; en envatien onom en meatin sav keil; ka en demkatien onom. Moulīen onom hetolas en tounah vasi.

?Asa mul en selusien koanik?

1. Hihiseien koa mal rovousili. (1:1-20)
2. Hihiseien usil sakien keil ten Sios. (2:1–3:16)
3. Hihiseien usil sakien keil onen metai keil ten Sios. (4:1–6:21)

Hitkileaen onen Pol usil leta koanik

¹ Inau Pol keke namutis leta koanik. Navi eiloheh tai koa namum en isen Iesu Kristo. Ahi koa mutut ir ka Iesu Kristo koa desien orer mul ien, keilu luling nau umen enek. ✧

² More minuk Timoti, koa kosuval natkuli kati ven demkatien oralu vatte tas. Navisi keke more envatien, enmahisien ka tomat onen Ahi Tamer ka Iesu Kristo hel enuk. ✧

✧ :: 1Tim 5:3-10   ✧ :: 1Tim 3:7; 4:15   ✧ :: 1Tim 2:1-8; 4:4-5

✧ **1:1:** Kol 1:27   ✧ **1:2:** Taet 1:4

*Selkatien keke Timoti nahusiltei hihiseien talu-
vosien keil*

³ Timoti, ek vati kovato en out Efeses, suval koa naviteni tuai minuk navong nalinguk ekok ka nuva en out Masedonia. Meatin tei keil en out enek amul avisein kami en vati hihiseien keil koa armaltei usil sise ten demkatien. Ka ek vati keke kihiteni min keil ihati keil. ✧

⁴ Kihiteni mun min keil ilokovein mari tunien telamu keil usil avu onen Siu keil. Tunien keil eke romultei en hatkatien onen Ahi koa rokilea eni ral min demkatien enges. Tunien keil one amul amumon selkututien enges. ✧

⁵ Vatte ten selkatien onak keke vasakin kami emi vahat kami en sakien ten tinahos, vatal rendemien koa mutolas, ka vatal min demkatien tai koa anatin. ✧

⁶ Meatin keil koa amusil sakien tetahos enek mulamu, ka kosa aviles eisile rani ka amul apurun avong one en vati selusien keil koa vi heisavos. ✧

⁷ Keil avit avi tiser ten mengkatien onen Ahi. Ka avaseini amang vas onge lises, arkileatei vati rendemien ten tounah koa amul aviteni.

⁸ Rokilea keke mengkatien keil onen Ahi, kei tahos imok navong rokilea vensa Ahi mumon keil. ✧

⁹ Reheilea keke mengkatien keil enek, Ahi romumonte keke avahisein meatin keil koa amusil sakien tetahos keil tuai. Vuo, Ahi mumoni keke meatin tatisa keil avalei kilea keke sakien one romaltei: amul arali vas mengkatien keil ka avi vatkeih keil; amumon tisaen keil ka armusiltei

---

✧ **1:3:** Umen 20:1 ✧ **1:4:** 1Tim 4:7; Taet 1:14 ✧ **1:5:** Rom 13:10 ✧ **1:6:** 1Tim 6:4,20; Taet 1:10 ✧ **1:8:** Rom 7:12,16

Ahi; arvouhoutei en Ahi ka moulien one mul soutin rani; amu vini meatin sav ka amu vini mama ka tata one emun;

¹⁰ amumon sakien tisa ral min ahin keil, ka meahos keil emun; avenan meatin keil keke avasakin keil avamae avahi slev keil; amul aluvos meatin sav ka aliluvos en isen hanu sav; ka amumon tisaen tateisav keil koa teisav ran hihiseien onen Ahi. ☆

¹¹ Hihiseien keil onen Ahi musil more longlongien koa kei sani minau mahitehiteni min meatin keil. Longlongien enek vi moreite mok ka ka ven Ahi koa vi houlu vis houlu mok.

Pol masmas Ahi ven more envatien onen

¹² Nasan masmasien min Iesu Kristo, Asuv orer, veni kei ling desien enau keke moum veni, ka san keihoen minau keke nakilea moumoni. ☆

¹³ Mulamu naselus tisa va kat Iesu, namumoni keih en koakeil amusili ka navi vati karien. Mukos, Ahi en mahis nau ven demkatien onak en Iesu tovuol, ka nareingeingeni keke namul namum tisa. ☆

¹⁴ Ka Iesu Kristo, Asuv orer, rie lat more envatien onen enau koa marite mok, ka sakinau nakilea maling demkatien ka envatien onak eni.

¹⁵ Naviteni keke tounah ekek vi anatin, kikur kati hel enuk keke: 'Iesu Kristo mai en out netan voutut meatin tisa keil.' Ka inau, natisa mok en keil. ☆

¹⁶ Ka mukos, Ahi en mahis nau ka rosantei mahien minau. En sakien enek, Iesu Kristo rie lat more rendemien onen koa taveah minau. En

---

☆ **1:10:** 1Tim 4:6; 6:3; 2Tim 4:3; Taet 1:9; 2:1 ☆ **1:12:** Umen 9:15; Kal 1:15-16 ☆ **1:13:** Umen 8:3; 9:1-2; 1Kor 15:9; Kal 1:13 ☆ **1:15:** Luk 15:2; 19:10

sise enek, koakeil ikatau eni ilea iling demkatien one eni ka ikur moulien hau heka ien. Keil ilei kilea tahosien onen Iesu ven asa koa kei mumoni en moulien onak.

¹⁷ !Anatin eli! !Rehehou lat isen Ahi! !Kei vi asuv houlu ten lisenges! Rosakras rovalesi ka kei mul vatte tas, sakras vamat. !Tahos imok rehesan houhouen ka masmasien mini! !Anatin!* ☆

Pol sel kat Timoti keke helomal hekeih en umen onen

¹⁸ Timoti, natkuli, nasan selkatien koanik minuk koa musil selusien koa kistal ran Ahi usiluk navong aling he enuk keke kovakur umen koanik. Munak kindem kat selusien koanik ka kusili, kihi more meatin tavaeen onen Ahi koa mul mum keih en usite onen. ☆

¹⁹ Ka navong kumoni, lises kihuli kat demkatien onom hekeih ka kumoni en sakien koa kokilea kovit mal. Meatin koan armumontei asa koa akilea mal, ka mul apurun demkatien one. Asuval vatihos tisa ten sip koa kilea en sise koa mal ka romusiltei. Sakini, sip onen marindu ka moulien onen vuol.

²⁰ Meatin elu koa lumukonek, tai vi Haemeneas ka tamun vi Aleksanda. Sakini, nasil lat keilu ran ir keke luvakur mahien onealu en hen Temat. Koanek hesakini luhehat sakien onealu ka luhervihiseitei mun luvosien usil Ahi.☆

2

Selkatien usil navong meatin keil umai uva netan min Ahi

---

* **1:17:** 'Anatin' vi Amen. ☆ **1:17:** Rom 16:27 ☆ **1:18:** 1Tim 6:12; 2Tim 4:7; Siud 1:3 ☆ **1:20:** 2Tim 2:17; 4:14; 1Kor 5:5

¹ Timoti, ek vati mok keke lises, kami mihesan hisien keil min Ahi koa ten hiramien ka ten masmasien. Ka mihehis emun ven meatin sav keil: ✧

² koakeil avi asuv houlu ka koakeil avi heteta-men koa alosil kat ir. Hesakini, rokilea rovato en tahosien ka en tomat vatal min meatin sav keil, ka rokilea rovaha netan min Ahi ka sakien orer housil rendemien onen.

³ Vati hisien keil enek tahos ka Ahi koa mutut ir si veni. ✧

⁴ Kei en vati voutut meatin vasi keil ka sakin keil ilea hihiseien ten anatinien onen koa mukonek: ✧

⁵ Ahi, kei tanges;

ka meatin tanges mul lah ruain meatin keil ten out netan avamai en tomat vatal Ahi, isen Iesu Kristo. ✧

⁶ Kei enges san kei mat vahul lat meatin vasi keil ran matien. ✧

Ka navong kei vinat ir, mul rie lati keke avong mal koa Ahi en vat meatin vasi keil avakur moulien hau.

⁷ Ven koanek, Ahi sila inau nasuval eiloheh tai. !Naviteni anatin, narluvostei! Anatin, kei sila nau keke namul navitehiten more longlongien onen ka navisein koakeil arvitei Siu en sise ten demkatien koa vi anatin. ✧

⁸ Sakini, en avong vasi, navong misukul en out tas, ek vat meatin keil onen Ahi avahis ka avasan he hehina nesa vatie lati keke asan moulien one min Ahi. Anavurohitei ka anasel kututtei en keil.

⁹ Usil vati rendemien enek, ahin keil anandemtei

✧ **2:1:** Efes 6:18; Plp 4:6 ✧ **2:3:** 1Tim 1:1; 4:10 ✧ **2:4:** Esek 18:23; 2Pit 3:9 ✧ **2:5:** Rom 3:29-30; 10:12; Hib 12:24 ✧ **2:6:** Kal 1:4; 2:20; Taet 2:14 ✧ **2:7:** Umen 9:15; Kal 2:7-8; 1Tim 1:11

houlu usil eisin one. Anamosan entei keil en hilie vuo tounah koa mul en ralinge ka hire, vuo anavuttei keil en eisin koa mani teni vina nesa. Vuo. Ek vati keke keil isin revi keil en sakién ten merauen ka houhouen. ✧

¹⁰ Ahin keil imosan en keil en umen tetahos hevinvin en ahin keil koa avit avousil Ahi. ✧

¹¹ Navong amo keil amul avihisei, ahin keil anavertei, ikur hihiseien keil ka ilong kat keil en sakién ten merauen. ✧

¹² Narmaentei ahin keil avahisein amo keil vuo avamai avahi avat en meahos keil. Ahin keil ito raeng hetal min houhouen en avong tahihiseien.

¹³ Veni Ahi mumon Adam mulamu, ka Iv katau suk. ✧

¹⁴ Ka rovitei Adam koa mot en luvosien, ahin keke mot eni ka rali vas mengkatien onen Ahi varei. ✧

¹⁵ Ka Ahi houtut moulien onen ahin keil navong keil akur titiali keil, munak moulien one mul rie lat demkatien, envatien, merauen, ka sakién keil koa mal en meten.

3

Sakién tetahos onen elda keil

¹ Selusien matu koanik vi anatin: ‘Munak meatin etai en vati vahi elda tai ten Sios; asa koa en vati tahos imok.’

² Sakini, meatin koa vit vahi elda, sakién onen hemukonek: sakién onen mutolas, ahin onen tas, vi meatin koa musul rendemien koa tetahos, mul lei kat revi sakién keil onen, ka vi vati meatin tai koa meatin sav keil akilea avouhou mini. Vi vati

✧ **2:9:** 1Pit 3:3-5 ✧ **2:10:** 1Tim 5:10 ✧ **2:11:** 1Kor 14:34

✧ **2:13:** Sen 1:27; 2:7,22; 1Kor 11:8-9 ✧ **2:14:** Sen 3:6,13; 2Kor 11:3

meatin koa kur revi meatin sav en teim sen, ka kilea vahisein meatin sav en selusien onen Ahi.
☆

³ Rovitei meatin tamunmunien vuo meatin tatituen, sakién onen merau enges. Rovitei meatin tason selusien takeih ka rovitei uti mani.

⁴ Kei mul losil kat revi teim onen ka titiali onen keil avouhou mini ka along kat ren.

⁵ Veni munak meatin sakras valosil kat revi onen keil, hemukave suk helosil kat revi meatin keil onen Ahi?

⁶ Kei rovitei heite hau en demkatien onen en Ahi. Veni munak demkatien onen vi heite hau, kei kilea vahilelau en rendemien ten hetamenien. Hemukonek, Ahi hesan mahien mini hesuval koa sani min Temat ven vati sakién enek.

⁷ Sakién onen mul sakin meatin vasi keil koa armusiltei Ahi akilea keke kei vi meatin koa tinahos mul ien. Munak hermukteinek, hemot en avul ten tisaen onen Temat ka hememou en meten meatin sav keil. ☆

Sakién tetahos onen dikon keil

⁸ En vati sakién enek, dikon keil emun ihi vati meatin koa meatin sav keil akilea avouhou min keil. Keil arvilehilestei selusien, vuo arvitei uti munmunien vuo uti mani.

⁹ Keil ihuli kat demkatien one hel en keil ka usili hetal min rendemien koa akilea mal en meten Ahi. Anatinien usil vatte ten demkatien koanik ro kus mulamu, ka kosa, Ahi mul vit leini min ir.

¹⁰ Helamu en avong koa meatin tai hekur umen enek, mihelei rahat moulien onen; munak tounah tisa hetovuol eni, kei kilea suk vakur umen ten dikon.

¹¹ Ahin one keil, ihi vati ahin koa meatin keil ihouhou min keil. Irvitei ahin koa mul vitehit usisil. Sakien one housil rendemien koa tetahos ka hehi ahin tai koa meatin sav keil akilea avaling desien one en keil. ✧

¹² Dikon tai, ahin onen hetas, ka heilea helosil kat teim onen hetahos.

¹³ Dikon keil koa um hetahos ikur houhouen onen meatin sav keil ka irmetautei navong aselus min meatin keil usil demkatien one en Iesu Kristo.

Ahi sakin anatinien onen koa ro suai telamu, mai en mesai

¹⁴ Namundemi navit hervitei tuetin, nihat nilasuk. Ka tahos imok namutis leta koanik vat minuk,

¹⁵ ven koa munak nitoun, keik kokilea tuai sakien koa koakeil ten vatiamal onen Ahi usili. Ir rokapil vituai en mari Sios onen Ahi koa moul, koa asuval pos ka vatiseng keil teni koa asuv kat selusien ten anatinien onen. ✧

¹⁶ Lingkatien suai onen Ahi koa vothot eni min ir usil Iesu Kristo vi hetetamen imok koa vit,

“Kei, mita netan mai vi meatin anatin.

Kei, Ninin Votut san keihoen vatie lati keke kei vi Natin Ahi.

Kei, angelo keil alesi.

Kei, avit usili karahit en out vasi.

Kei, meatin keil ten out netan akur anatinien eni.

Kei, Ahi kuri vina en out nesa ral min muohien ten hetetamenien onen.”✧

✧ **3:11:** Taet 2:3 ✧ **3:15:** Efes 2:19-22 ✧ **3:16:** Sion 1:14; Mak 16:19; Umen 1:9

4

Pol selus usil tiser keil taluvosien

¹ Ninin Votut vit kilea keke en avong ekor keil, meatin houlu ilokovein demkatien one. Keil imaen ninin tisa keil iluvos keil ka usil hihiseien keil one. ☆

² Vati hihiseien keil koa amukonek ka ven meatin taluvosien keil koa amutolas enges en hilive, ka armusiltei mun anatinien. Sakini, arkileatei mun asa koa tahos ka asa tisa.

³ Meatin keil amukonek, asel kat meatin keil avit anatalihetei. Ka asel kat keil emun avit anien koan rotahostei taanien. Ka Ahi mumon anien keil vasi atahos, sakini rokilea rovani en rendemien ten masmasien. Anien vasi keil atahos min ir koa romusil Ahi ka rokilea anatinien onen. ☆

⁴ Tounah vasi keil Ahi mumoni tahos, tounah tovuol rovaso seseini. Veni munak rehekuri hetal min hisien ten masmasien, ☆

⁵ rorie lati keke aka ven Ahi ka kei viteni tuai en selusien onen vit atahos. ☆

Pol sel kat Timoti keke vahi more meatin toumien onen Iesu Kristo

⁶ Munak kisan hihiseien keil enek min koakeil amusil kat Iesu, keik kihi more meatin toumien tai onen. En hati avong enek, keik emun kimoul hemarite en demkatien onom en Iesu hetal min selusien onen Ahi. Kimoul emun hetal min hihiseien ten anatinien koa komusili tuetin tuai.

⁷ Keik, kimea ran koakeil arun lises usil tunien telamu onen Siu keil, koa sakras voumon more tounah en moulien onen meatin keil. !Vuo! Keik,

---

☆ **4:1:** 2Tim 3:1; 2Pit 3:3; 1Sion 2:18; Siud 1:18   ☆ **4:3:** Sen 9:3; Rom 14:6; 1Kor 10:30-31   ☆ **4:4:** Sen 1:31; Umen 10:15   ☆ **4:5:** Sen 1:31; 2:18; 9:3

kiles kisak meseinuk lises keke kusil sakien keil koa kokilea hesakin moulien onom hemal en meten Ahi. ✧

⁸ Mahiten selusien tai minuk. Navong kosak meseinuk keke kovasaksakit vasakin avem vakeih, koanek tahos. Ka tahos imok keke kovasak meseinuk kovoumon sakien keil koa houmonuk kimal en meten Ahi. Veni sakien keil enek akilea avoumon moulien onom vatahos imok en avong koro netan, ka en avong koa kiha en out nesa. ✧

⁹ Selusien koanek anatin ka tahos meatin keil ikur vasi ka indem kati. ✧

¹⁰ Anatin, ven koanek, romum keih keke rovousil sakien keil koa atahos. Rokilea rovoumoni veni roling desien orer en Ahi koa moul. Kei vi Ahi ten mututien onen meatin keil, onen koakeil aling demkatien one en Iesu. ✧

¹¹ Hihiseien keil ekek koa namutisi, kihiseini min koakeil kolosil kat keil keke avalong kati.

¹² Konamaentei meatin keil analei vinik veni kovi meatin hau tai. !Vuo! Kihimetai tai en sakien keil onom en meten koakeil akur demkatien: en selusien onom ka en ualien onom; en envatien onom en meatin sav keil; ka en demkatien onom. Moulien onom hetolas en tounah vasi. ✧

¹³ Hetokol avong nimai, san avong onom ten sakien keitel ekek: kihuli selusien ten Tus Votut min meatin keil, kihit kilea aneite teni navong kosan selusien onen Ahi min keil, ka kihisein keil en sakien koa akilea avousili.

¹⁴ Kum hetal min sanien koa Ahi lingi en moulien onom, konasehteini. Kindem kati keke

---

✧ **4:7:** 1Tim 1:4; 6:20; 2Tim 2:16; Taet 1:14 ✧ **4:8:** 1Tim 6:6

✧ **4:9:** 1Tim 1:15 ✧ **4:10:** 1Tim 2:3-4 ✧ **4:12:** Taet 2:15

Ahi ling sanien enek enuk navong provet keil aselus ka elda keil aling he enuk. ✧

¹⁵ Kiles kumon tounah keitel enek ka kisan keik eni, hesakin meatin vasi keil ilei kilea ualien onom tahos imok.

¹⁶ Kilosil kat revin moulien onom ka kilosil kat revin hihiseien onom emun. Kiles kumon tounah keil enek, veni munak kiles kumoni, Ahi houtut moulien onom ka houtut koakeil araengon hihiseien keil onom ka along kati.

5

Meatin keil onen Ahi um vituai hesuval avi vatiamal tas

¹ Timoti, munak ulmatu tai mumon tounah tisa, konavul kattei. !Vuo! Kiselus revi min keil hesuval koa avi tata onom. Ka en sakien enek, meatin hau keil, kumoni min keil hesuval avi tumali keil. ✧

² Tovuli keil, kihise revi keil hesuval avi mama onom keil. Ka atouli keil, konandemtei natisa en keil, kumoni min keil isuval avi tumahin keil.

Hemukave mihelei kat revi vatina keil

³ Kihiteni min meatin keil ilei kat revin vatina keil koa meatin tovuol valei kat keil.

⁴ Ka munak vatina tai, titan vuo havinali keil amul, keil etin ilei kati mau hesuval Ahi mul viteni. Hemukonek, asa kes leikatien koa tetahos mini veni Ahi si ven sakien enek. ✧

⁵ Vatina koa meatin tovuol valei kati, kei ling desien onen en Ahi enges, ka mules visi en vongien ka meneai keke Ahi val vakatauni. ✧

✧ **4:14:** 2Tim 1:6; Umen 6:6; 8:17; 1Tim 5:22 ✧ **5:1:** Lev 19:32

✧ **5:4:** Eks 20:12 ✧ **5:5:** Ser 49:11; Luk 2:37; 18:7

⁶ Ka vatina tai koa san kei en sakien tisa keil ten out netan, minalei kattei. Avaseini kei mou, mul musil sise ten matien.

⁷ Hihiseien keil ekek, kisani min meatin keil onen Ahi avousili. Hesakini, meatin hetovuol heselus hetisa en keil usil leikatien one en vatina keil.

⁸ Ka munak tei en meatin keil irlei kat revitei vatina keil koa amul en vatiamal one, vuo koakeil aro en teim se, keil arie lati keke demkatien one vi luvosien. Keil atisa mok en koakeil arkurtei anatinien en Ahi.

⁹ Vatina keil koa mihekataun keil, mihetis ise en tus tai taleikatien. Koakeil enek, sua one heli sua hanumau etel (60), ka mulamu, kei ro ral min ason enges.

¹⁰ Vatina keil enek, meatin keil alei kilea sakien tetahos one keke: mulamu, alei kat revi titiali one, akur revi meatin en teim se, ka akataun meatin keil onen Ahi en sakien ten merauen. Navong ales meatin mul en avong takeih, asan kataunien mini. Ka tounah keil vasi tetahos, keil asan keil eni. ✧

¹¹ Vatina keil koa milei kat keil, keil amumon hatkatien keke isan revin moulien one min Iesu ka irtetalihetei mun. Hesakini, vatina keil koa armatu ramattei, minatistei ise naha en tus onami. Veni navong envatien keil one uas keil ka sakin keil avakur kes meatin, keil akilea avahilehiles eisile ran Iesu Kristo, ka itetalihe ris.

¹² Mukonek, itali koteh hatkatien koa amumoni mulamu, ka ileh mahien onen Ahi hel en keil.

¹³ Ka tamun, keil ikur sakien ten hathat rea ka iles ika vasi teim. Ka koa tisa mok, keil

ihitehiten usil ka iselus hehi houlu usil tounah koa romaltei. ✧

¹⁴ Sakini, tahos imok keke vatina hau keil itetalihe, ikur titae, ka ilosil kat teim se. Hemukonek, koakeil avit avaselus karen ir, asakras. ✧

¹⁵ Tei en vatina keil enek alokovein sise koa mal onen Ahi tuai, ka amusil sise tatisa koa Temat en yat keil avousili.

¹⁶ Munak ahin tai koa musil Ahi, ka vatina tai ro ral mini, kei helei kati suk. Nalingtei en hen elda keil ten Sios ka nasantei umen sav keil koa meas min keil. Hesakini, elda keil enek akilea avalei kat revi vatina sav keil koa aro sase.

Selkatien keke Timoti hetie sise min metai keil ten Sios

¹⁷ Elda keil koa alei kat revin meatin keil ten Sios, akilea avakur houhouen ka uite ten umen one veni keil amul amum keih aviten selusien onen Ahi ka amul avisein meatin keil. ✧

¹⁸ Keil ikur uite ten umen one suval Tus Votut viteni vit, *“Munak buluk osom mul mum en ah osom, konapar koetei ongon, kimaeni hean tei.”*
Duteronomi 25:4

Ka Tus Votut viteni mun vit, *“Koakeil amum ikur uite teni.”* *Luk 10:7* ✧

¹⁹ Ka munak meatin tanges viten selusien tai koa vakat elda tai, konakalahtei konakur anatinien eni. Kitosini munak meatin elu vuo etel telmai, ka telselus usili vatte tas. ✧

²⁰ Elda keil koa amumon tisaen, kihit lat tisaen one en meten meatin keil onen Ahi. Hesakini, tateisav keil imetau avoumon tisaen. ✧

✧ **5:13:** 2Tes 3:11 ✧ **5:14:** 1Kor 7:9 ✧ **5:17:** 1Kor 16:18; Plp 2:29 ✧ **5:18:** 1Kor 9:9; Mat 10:10 ✧ **5:19:** Dut 17:6; 19:15; Mat 18:16; 2Kor 13:1 ✧ **5:20:** Kal 2:14; Efes 5:11

²¹ En meten Ahi, meten Iesu Kristo ka meten angelo keil emun, naviteni keih minuk Timoti: navong elda tai mumon tisaen, kusil vasi asa koa naviteni minuk. Kumoni vatte tas en meatin vasi keil, avaseini kei vi time tahos minuk.

²² Konakalahtei konaling hem en meatin keke vakur umen onen Ahi, veni munak kei mot en tisaen, hesuval koa keik komaeni mumoni. Ka moulien onom hetolas, kirmottei en tisaen.✧ (

²³ Ka hemukos, konamunteis oai, kimun etai hati uaen hesuval meresin hesakini vangom koa mah avong houlu hemai hetahos.)

²⁴ En usite ten sakien koa kolei rahit usite onen meatin keil, tisaen onen meatin koan mul en mesai, ka meatin vasi keil akilea. Ka meatin koan, tisaen one mul suai, ka heite teni hekistal hekatau suk.

²⁵ En vati sakien enek, meatin koan, amumon sakien tetahos en mesai. Ka koan, asa tahos amumoni, meatin sav keil arlei kileatei. Sakien onen koakeil vasi enek hemai hekikistal, sakras vato suai en meten Ahi.

6

Sakien onen slev keil koa amusil Iesu

¹ Koakeil avi slev, tahos isan houhouen min masta one. Hesakini, meatin hetovuol heselus hetisa en isen Ahi ka hihiseien orer. ✧

² Munak masta onen slev tai musil kat Ahi, slev enek nandem maentei veni lusukul vituai ka naselus karentei. !Vuo! Kei houn hetahos imok hetal mini veni hetamen koa mul katauni vi meatin tai onen Ahi. Sakini en hehati hesuval

koa keilu luvi vatiamal tas. Timoti, kihisein meatin keil en tounah keil enek usili. ✧

Selkatien usil ahoung ten mani

³ Meatin keil koan amul avisein meatin keil en hihiseien taluvosien koa teisav ran hihiseien onen Iesu Kristo. Asa koa aviseini, rorie lattei sise koa Ahi en vati keke keil avousili. ✧

⁴ Munak meatin tei keil amul amumon sakien keil koa mukonek, rie lati keke avilelau en hasien ka arkileatei asa koa amul avit usili. Amunoun veni e vati mok avaselus retavoai usil titi selusien vasi keil usil tunien telamu onen Siu keil. Sakien koanik sakin hieluien, vurohien, hitusilien, ka rendemien tatisa vakat meatin sav.

⁵ Lises amumon rea en keil eris. Ka ven amumon sakien enek tuetin, arlei kileatei mun asa koa vi anatin ka asa vi luvosien. Keil avisein meatin keil en sise keil koa amundemi akilea avamai avamal en meten Ahi eni veni amundemi akilea avakur mani houlu eni. ✧

⁶ Ka tahos imok keke rehesi ir en asa koa Ahi sani min ir tuai navong romusil sise ten rovamai rovamal en meten Ahi. Hesakini rokilea rovaless more tahosien en moulien orer. ✧

⁷ Avong avasi ir romai en out netan, rovi heite hon! Ka navong rehemat, rehehi heite hon emun! ✧

⁸ Sakini, munak hati anien ka hati eisin omor mul, koanik rehesi ir veni. ✧

⁹ Meatin keil koa avi uti mani, akilea avoumon tisaen keke avakur mani eni. Sise ten mani saual ahoung koa vuli kat keil en rendemien ka

---

✧ **6:2:** Flm 1:16 ✧ **6:3:** Kal 1:6-9; 2Tim 1:13 ✧ **6:5:** 2Tim 3:8; 4:4; Taet 1:14 ✧ **6:6:** 1Tim 4:8; Plp 4:11-12; Hib 13:5 ✧ **6:7:** Ekl 5:15; Siob 1:21 ✧ **6:8:** Pro 30:8

envatien tatisa keil. Sakini, mul purun moulien one. ☆

¹⁰ Anatin, envatien ten mani vi vatte ten vati sakien tatisa houlu. Houlu en meatin keil, mani leh rendemien one va soutin ran hihiseien ten anatinien usil Iesu Kristo. Ka kosa, aleh mahien houlu mai en keil ka asakin rendemien one mules muas keil.

Selkatien keke meatin keil onen Ahi ual en sakien koa tahos

¹¹ Ka keik Timoti, veni kovi meatin onen Ahi, konousiltei vati sakien keil enek. !Vuo! Keik, kusil kat vati sakien keil koa Ahi en vati keke kovoumoni. Moulien onom hetolas, sakien keil onom hemal vasi. Kiling desien onom en Ahi, envatien onom hel en meatin sav keil. Avem namahtei, lises kilong kat Ahi. Ka kimerau en selusien onom. ☆

¹² Sakien ten ualien onom en meten Ahi, kum hekeih, hesuval komuloh en lohlohien tai. Munak kum eni hemukonek, kikur kat uite teni koa vi moulien koa sakras vavus. Ahi visok kovakuri navong kovitehiten demkatien onom en meten meatin houlu. ☆

¹³ En meten Ahi, koa sakin tounah vasi keil ten out netan amoul, ka en meten Iesu, koa vitehiten anatinien usil kei min Pontias Paelet, ☆ nasel katuk mukok:

¹⁴ kusil kat tounah vasi koa Ahi en vati kovoumoni. Konakur tuntei hihiseien onen hetokol avong koa Iesu Kristo, Asuv orer, hemai ris hekistal ien.

¹⁵ Hemai ris en avong koa Ahi hehiteni hemal.

☆ **6:9:** Pro 23:4; 28:22 ☆ **6:11:** 2Tim 2:22 ☆ **6:12:** 1Kor 9:25-26; 2Tim 4:7 ☆ **6:13:** Sion 18:36-37; 19:11

Ahi etin, kei vi moreite ka tahos imok.

Kei sasen mul losil kat tounah vasi ten out netan,
ka hetetamen keil ka asuv keil emun, amul en hen.✧

16 Ahi etin, kei sasen mul lises ka lisenges.

Ven muohien onen mariso,
meatin sakras vaha vesesal ka valesi.✧

Meatin vasi keil isan houhouen mini ka ilei kilea keihoen onen lisenges!

Anatin.

17 Koakeil avilelau en tounah ten out netan, kisel kat keil anavuttei keil. Keil iling desien one en Ahi, analingtei desien one en tounah keil ten out netan koa kilea vavuol. Ven tahosien onen, Ahi enges san tounah vasi keil rovasi ir veni. ✧

18 Kisel kat keil umon tounah koa tahos. Keil ihilelau suk en more umen ka ihi hili meatin koa isan kataunien min meatin sav keil emun.

19 En sakien keil tetahos enek, keil koa avilelau en tounah, akilea avaling kat more tounah keil en out nesa. Tounah keil ten out netan hevupuol, ka more tounah keil enek hel lisenges. Navong amumoni mukok, amul akur moulien tai koa vi anatin. ✧

20 Timoti, kilosil kat revi umen koa Ahi lingi mul en hem. Konapiltei natal koakeil aselus en tounah tatisa keil koa romaltei en meten Ahi. Koakeil enek aviteni avit hihiseien one vilelau en ileilien, ka vilelau en luvosien enges. ✧

✧ 6:15: Dut 10:17; Rev 17:14 ✧ 6:16: Sam 104:2; Eks 33:20

✧ 6:17: Sam 62:10; Luk 12:20 ✧ 6:19: Mat 6:20 ✧ 6:20: 2Tim 1:14; 1Tim 4:7

21 Meatin koan amusil hihiseien enek tuai. Sakini, armusiltei mun sise ten anatinien onen Ahi. ☆

Navisi keke more envatien onen Ahi heto ven kami.

Paama Bible
Portions of the Holy Bible in the Paama Language of
Vanuatu
Certaines parties de la Bible dans la langue Paama
de Vanuatu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paama

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

e4d59815-486c-529e-8bd4-ce3980ae5535